

JEZIKOVNI RINGELŠPIL

Izdajatelj: Ljudska univerza Ravne na Koroškem

Za izdajatelja: dr. Anja Benko

Zbrala in uredila: Maja Marija Sadar

Jezikovni pregled: Maja Marija Sadar, Breda Pungartnik, dr. Anja Benko

Ilustracije/risbe v publikaciji: Hilda Šmon

Oblikovanje: dr. Anja Benko

Tisk: Mkopija

Naklada: 70 izvodov

Kraj izida: Ravne na Koroškem

Mesec in leto izida: september 2021

Brez pisnega dovoljenja Ljudske univerze Ravne na Koroškem je prepovedano kopiranje in razmnoževanje.

Publikacija je brezplačna.

Gradivo je nastalo v okviru študijskega krožka *Jezikovni ringelšpil*, ki ga je sofinanciralo *Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije*.

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

ŠTUDIJSKI KROŽKI

LJUDSKA UNIVERZA
RAVNE NA KOROŠKEM
Širimo, dopolnjujemo in nadgrajujemo.

Publikacija študijskega krožka

Jezikovni ringelšpil

Uvodne besede

»Kot na vrtu: na bel list najprej posadiš črko b.

Potem moraš zalivati še z e-ji.

Dodaš ščepec soli ali sladkorja po okusu.

Nato še potrdiš s prijaznim da in že je pred tabo napisana **beseda**.«

(Marko Kravos: *Podkovani zajec in modra oslica*)

Sodelujoči v študijskem krožku *Jezikovni ringelšpil* so se ukvarjali ravno s tem – z besedami. Besede so prepletli v stavke, nato v daljše povedi, te smiselno in sovisno povezali v celoto, vsebinsko pa so brskali po lastnih spominih, obujali čas otroštva, iz pozabe iztrgali drobce, ki bi brez zapisa morebiti ostali le nekje v mislih ... Z vsem tem so (o)krepili možganske celice, ponavljali in jačali svoje jezikovne kompetence tako v domačem kot tujem jeziku, se urili v zapisovanju zgodb, tkali prijateljske vezi, slikarsko ustvarjali ... in se nenazadnje kot skupina skupaj z mentorico Majo premikali v smeri proti zastavljenemu cilju – k izdaji publikacije, ki jo držite v rokah in v kateri so na papir prelite dragocene zgodbe otroških iger, dogodivščin, prigod ipd., ki so se jim pripetile.

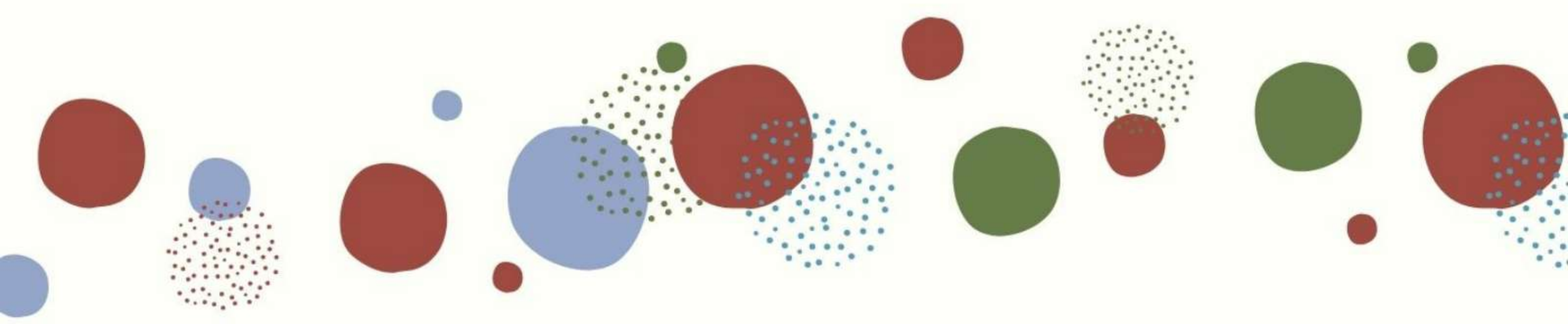
Študijski krožki so ena tistih oblik druženj, v kateri lahko vsak posameznik doprinese k doseganju skupnega cilja. Lahko bi rekli, da beseda da besedo, zato me izredno veseli, da javni zavod Ljudska univerza Ravne na Koroškem tako dobro in plodno sodeluje z Društvom upokojencev Dravograd. Velika beseda za to: HVALA.

Še posebej je potrebno ob tem izpostaviti dejstvo, da študijski krožki, izpeljani v Dravogradu, vseskozi ohranjajo, obujajo in trgajo iz pozabe naš materni jezik – narečje. To je velik doprinos k jezikovni dediščini Koroške, saj s tem, ko nekaj zapišemo, to ostane, se ne izgubi. Res je, da so koroški zapisi ljudski, ne dialektološki ali znanstveni, a ravno v tem je čar besed in čarobnost zapisanih pripovedi, saj je to delo udeležencev študijskega krožka in s tem je dosežen njihov namen.

Stara ljudska modrost trdi, da česar polno je srce, rada usta govore.

Želim vam uspešno nadaljnje delo in vem, da imate »na lagerju« v svojih srcih še polno najrazličnejših zgodb ... Besede čakajo na vas ...

Dr. Anja Benko, prof.,
direktorica Ljudske univerze Ravne na Koroškem

Prebudite otroka v sebi ...

Vsak od nas skriva v sebi otroka, vendar se odrasli na žalost premalokrat spomnimo na to našo otroško plat. Brezskrbnost in igra sta nam tako postala tuja. Zaradi ujetosti v hiter tempo življenja, ki je v teh časih še dodatno prepleten s sodobno tehnologijo, vse hitreje pozabljamo in izgubljamostik s preteklostjo in s samim seboj.

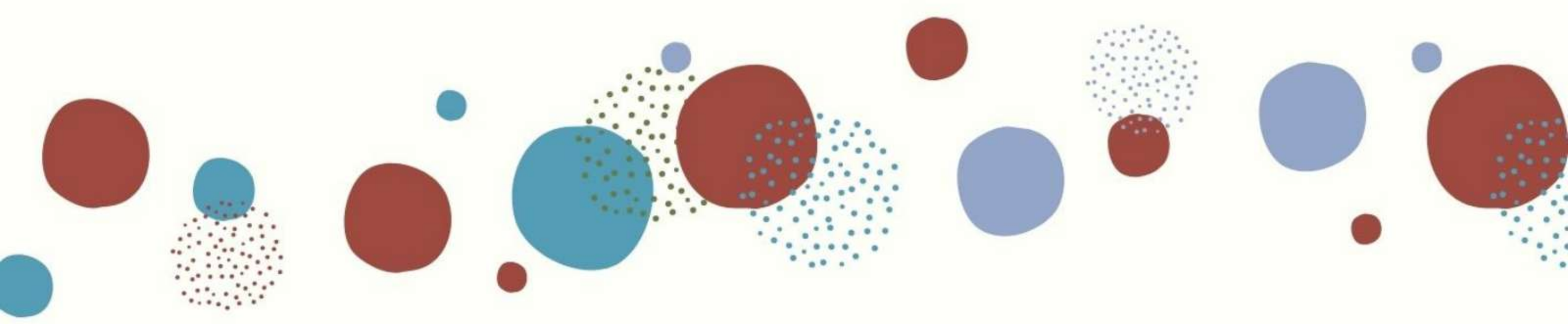
Ne samo človek, skozi čas so se spreminjale tudi igre in igrače ter seveda jezik, ki je sestavni del igre. Tako otroške igre kot tudi jezik so del kulturne dediščine, za katero si moramo prizadevati, da se ohrani. S tem bomo preprečili, da bi naši potomci izgubili stik s pomembnim pečatom naše preteklosti.

V okviru študijskega krožka *Jezikovni ringelšpil*, ki ga je pod mojim mentorstvom organizirala in izvedla Ljudska univerza Ravne na Koroškem v sodelovanju z Društvom upokojencev Dravograd, smo zbirali spomine na otroško igro povojne generacije s podeželja. Zgodbe smo zapisali v slovenskem in nemškem jeziku ter v domačem narečju. Za lažje razumevanje narečnih izrazov smo na koncu dodali še ljubiteljski slovarček. Igram, ki so se jih otroci igrali nekoč, smo (prav tako) poiskali ustrezno avstrijsko oz. nemško različico ter jih navedli v abecednem seznamu iger na začetku publikacije.

Naše izobraževalne cilje – zbiranje otroških iger, ki so se jih otroci igrali v preteklosti, pisanje spominov, spoznavanje koroškega narečja v vsakdanji rabi, primerjava narečja z nemškim in s slovenskim knjižnim jezikom ter oblikovanje publikacije – smo nadgradili z ogledom zbirke starih igrač v Muzeju Radlje ob Dravi in s predstavitvijo publikacije širši javnosti.

Ugotovitvi, (1) da nekatere igre današnji otroci še vedno poznajo in (se) jih igrajo, nekatere, predvsem gibalne, pa so se v zadnjih desetletjih na žalost izgubile oziroma pozabile, in (2) da mlajše generacije vse slabše razumejo in skoraj ne uporabljajo več koroškega narečja, ki je prepleteno z germanizmi, so nas pripeljale do sklepa, da bomo krožkarji na tem področju še naprej aktivni. Naše delo bomo predstavljali mlajšim generacijam, ob tem pa spodbujali tako ohranjanje kulturne dediščine kot kvalitetno preživljanje prostega časa. Na jezikovni ringelšpil bomo povabili vse otroke in odrasle, ki bodo pripravljeni otroka v sebi spustiti na plano.

Maja Marija Sadar, prof.,
mentorica študijskih krožkov,
Ljudska univerza Ravne na Koroškem

Seznam starih iger

- ali je kaj trden most > Macht auf das Tor
- človek ne jezi se > Mensch ärgere dich nicht
- dan in noč > *Tag und Nacht
- delati grimase > Fratzen schneiden
- domino > Domino
- fuclanje > Fuchsen
- gledališče, lutke > Theaterspiel, Puppenspiel
- gnilo jajce > der Plumpsack geht um
- guganje > Schaukeln
- hoja s hoduljami > Stelzenlauf
- hula hoop > Hula hoop
- igra s stoli > Reise nach Jerusalem
- igra senc > Schattenspiel
- igralne karte (črni Peter, šnops, tarok, stranišče, vojna, lažnivec ...) > Kartenspiele
(Schwarzer Peter, Schnapsen, Tarot, *Klo, Krieg und Frieden, Lügen)
- igranje vlog (v šoli, pri zdravniku, v trgovini ...) > Rollenspiele (in der Schule, beim Arzt, im Geschäft ...)
- igre ploskanja > Handabklatschen
- igre s frnikolami > Murmelspiele
- igre z žogo (desetka, odbojka, rokomet, košarka, nogomet ...) > Spiele mit dem Ball
(Zehnerball, Volleyball, Handball, Basketball, Fußball)
- ime, priimek > Stadt, Land, Fluss
- izdelovanje mlinčkov > Wasserrad bauen
- kamen, škarje, papir > Schere, Stein, Papier
- kdo se boji črnega moža > Wer hat Angst vorm Schwarzen Mann?
- kotaljenje obroča > Reifenschlagen
- kvadratki < Kastl ziagn
- ladjice potapljati > Schifferl versenken
- leti leti > Es fliegt, es fliegt
- lovljenje > Fangen
- mačka in miš > Katz und Maus
- med dvema ognjema > Völkerball
- metati frizbi > Frisbee spielen
- mikado > Mikado

Seznam starih iger

mlin > Mühle
mrzlo, toplo, vroče > Heiß – kalt
nebesa in pekel > Himmel und Hölle
okamenitev > Versteinern
pantomima > Pantomime
petelin ali kokoš > Hahn oder Henne
pismo – fučka pismo, fučka letalo, fučka goba > Tempelhüpfen
pletenje venčkov > Blumenketten flechten
plezanje po drevesih > Klettern auf Bäumen
preskakovanje koze > Bockspringen
prevračanje kozolcev > Purzelbaum schlagen
ravbarji in žandarji > Räuber und Gendarm
rinčke talat > Taler, du musst wandern
skakanje čez elastiko > Gummihüpfen
skakanje čez vrv/skakanje s kolebnico > Seilspringen
skakanje v žakljih > Sackhüpfen
skrivalnice > Verstecken spielen/1, 2, 3, abgepasst
slepe miši > Blinde Kuh
spomin > Memory
spuščanje zmaja > Drachen steigen lassen
streljanje z lokom, s fračo > Bogen-, Schleuderschießen
šah > Schach
tihi telefon > Stille Post
tri v vrsto > Drei in einer Reihe
ustvarjanje iz papirja (ladjice, klobuk ...) > Basteln aus dem Papier (Schiff, Hut)
vlečenje vrvi > Seilziehen
vovkanje/špana > *Wolfspiel
vožnja samokolnice > Schiebtruhen fahren
zajca strelat > Äffchen
zemljo krast > Länder klauen
zibelka/mreža > das Abnehmspiel
zvezde metat > *Sterne werfen

Zvezdica označuje igre, da katere v avstrijskem prostoru nismo našli ustreznice, zato smo njeno poimenovanje prevedli dobesedno.

Uvod v igre našega otroštva

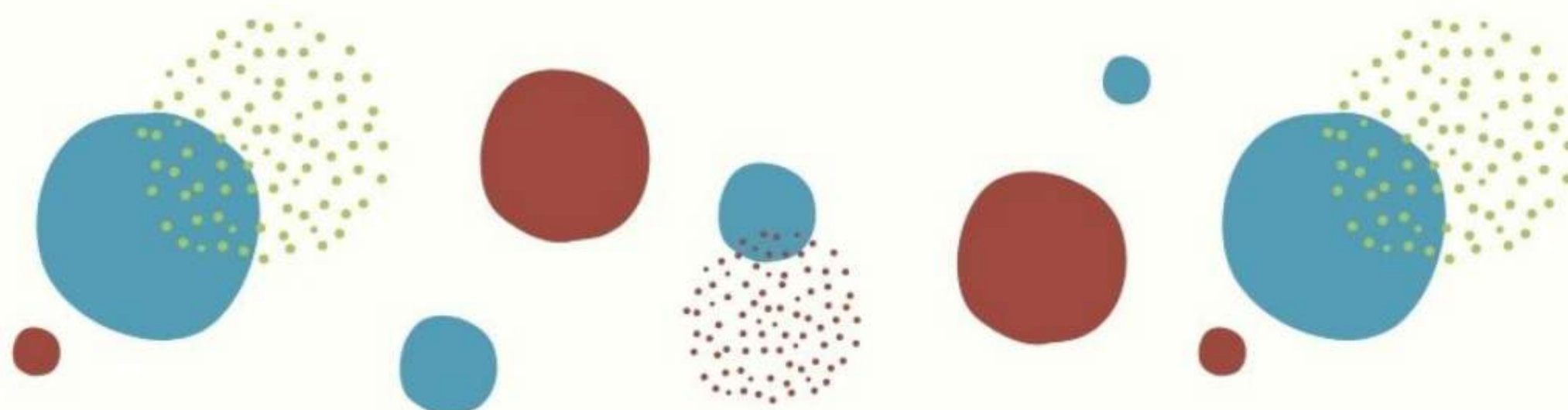
Avtorica: Vlasta Kvas Kuntarič

Zdi se mi, da je tema o tem, kaj smo se včasih igrali, zanimiva tako za nas starejše, saj nam omogoča vpogled v izjemno pomembno obdobje, ko se je gradila naša osebnost, po drugi strani pa je zanimiva tudi zato, ker z orisom tega obdobja skrbimo, da igre ne gredo v pozabo, ampak da postanejo del zakladnice naših običajev in tradicij. Ko sem se vrnila s prvega srečanja študijskega krožka »Jezikovni ringelšpil«, sem se usedla na fotelj in se potopila v spomine na svoja otroška leta.

Pomislila sem, da je bilo super, ker sem stanovala v bloku, kjer je bilo veliko otrok in s tem veliko priložnosti za različna druženja ter igranja. Naša igrišča so bila naša in sosedova dvorišča, fasade blokov, bližnji hrib, pozimi tudi stanovanje. Ko smo bili pa še posebej pustolovsko navdahnjeni, pa nas je zamikalo tudi kopanje v umazani reki Meži. Naša domišljija ni poznala meja. Znova in znova smo si izmišljali nove igre kot nova pravila njihovega igranja.

Naše igrače so bili predmeti, ki so nam pač prišli v roke – glede na to, da smo imeli kupljenih igrač zelo malo, smo jih izdelali sami ali pa smo za pomoč prosili odrasle. Tako nam nikoli ni manjkalo mečev, lokov, frač, voki-tokijev, punčk iz cunj, papirnatega denarja, okrasnih škatel, vrečk, kostumov – seveda vse domače izdelave.

Največkrat smo se igrali skrivalnice, se lovili, igrali igre z žogo, se igrali šolo, trgovino in še in še. Najljubše so nam bile igre, ki smo se jih igrali zunaj, kjer smo imeli neomejen prostor in smo bili stran od budnih oči naših staršev. Seveda pa tudi ni šlo brez vrstniških prepirčkov, ampak to je že tema za kakšno drugo zgodbo.

Spomini, zapisani v nadaljevanju, so avtentični prispevki udeležencev študijskega krožka. Vanje nismo preveč jezikovno posegali, prav tako smo ohranili njihove narečne zapise.

Gledališče

Avtorica: Vlasta Kvas Kuntarič

V spomin se mi je še posebej vtisnila igra »gledališče«. Bila je čisto prava gledališka predstava v naši drvarnici. Ta je imela nekoliko dvignjen prostor, ki nam je služil kot oder, pred drvarnico pa smo namestili stole, da je izgledalo kot v pravem gledališču. Režiserka igre je bila nekoliko starejša prijateljica Alenka. Vaje smo imeli pri njej doma in to kar v lepem številu, saj smo želeli biti naravnost odlični. Kostume smo izdelali iz krep papirja in kuhinjskih krp, pokrivala in obutev pa so nam posodili naši starši. Veselilo nas je, da se je predstave udeležilo številčno občinstvo iz cele soseske – poiskati smo morali celo dodatne stole. Vstopnine nismo pobirali, a so nas odrasli vseeno nagradili z nekaj denarja, ki smo ga potem porabili za sladkarije. Naša srca pa je najbolj ogrel ogromen aplavz in iskrene čestitke!

GLEDALIŠČE

Spomnem se, da smo meli čisto ta pravo gledališko predstavo in to v naši holc uti. Tta je meva en mavo dvignen plac, ko smo ga meli za oder. Pred holc uto smo naštimali stole, da je zgledvo kkr u pravem gledališču. Režiserka špila je bva mavo starejša dečva Alenka. Vaje so ble pr ne doma. Bvo jih je kr vejko, saj smo hotli b't najbolši. Kostume smo naredli s krep papirja in kšir fec, za na bučo pa za noge so nam špandirali naši ta stari. Nas je močno veselivo, da se je na predstavi zbravo vejko ldi z naše soseske – poiskat smo mogli še dodatne stole. Vstopnine nismo pobirali, a so nam odrasli vseeno dali neki gnarja, kerega smo pol ponucali za cukre. Naša srca pa je najbolj ogrel fejst v'lek aplaus in iskrene čestitke.

DAS THEATER

Ich erinnere mich sehr gut an eins von unseren Theaterspielen. Das war eine echte Theateraufführung in unserem Holzschuppen. Dieser hatte einen etwas erhöhten Platz, der uns als die Bühne diente. Vor den Holzschuppen stellten wir Stühle auf, damit es wie in einem echten Theater aussah. Die Regisseurin des Stücks war etwas ältere Freundin Alenka. Die Proben hatten wir bei ihr zu Hause und viele Kinder nahmen teil, da wir großartig sein wollten. Die Kostüme bestanden aus dem Krepppapier und den Küchentüchern. Die Mützen und Schuhe wurden uns von unseren Eltern geliehen. Wir freuten uns, dass die Vorstellung von einem großen Publikum aus der ganzen Nachbarschaft besucht wurde - wir mussten sogar zusätzliche Stühle bringen. Der Eintritt war frei, aber die Erwachsenen belohnten uns trotzdem mit etwas Geld, das wir dann für Süßigkeiten ausgaben. Unsere Herzen wurden von großem Applaus und herzlichen Glückwünschen erwärmt.

Fucanje steklenih kroglic – frnikol

Avtorica: Vlasta Kvas Kuntarič

Igra, ki mi še vedno pričara lepe spomine, je bila igranje s frnikolami. Pa ne s takimi, ki se kupijo v trgovini, temveč s prav posebnimi frnikolami, za katere smo se morali potruditi, da smo prišli do njih, saj so bile iz topilnice v Žerjavu. Vsake toliko časa so namreč tovarnjaki iz Žerjava na železniško postajo na Prevaljah pripeljali kupe sivega praha z delci, ki so se nakopičili kot stranski proizvod pri predelavi rude iz rudnika Mežica. Kot so nam povedali delavci na železniški postaji, so ti kupi nekaj časa stali na deponiji, dokler jih niso natovorili na vagone in odpeljali kot gradbeni material za utrditev cest. Med seboj smo si redno poročali, kdaj so bili ti kupi na postaji, saj so nam otrokom skrivali pravo bogastvo: steklene kroglice – frnikole in še druge t. i. »dragulje«.

Te kroglice so bile res enkratne. Kaj enkratne ... Čudovite! V njih so se prelivale vse možne barve: bela, modra, zelena, vijolična, mavrična itd. Nekatere so imele celo luknjice, da smo si iz njih lahko naredili ogrlice. S kroglicami oziroma frnikolami smo se igrali zunaj in v stanovanju. Zunaj smo si v zemljo izkopali jamico, približno 3 m od nje pa narisali črto, od koder smo kotalili frnikole. Tisti, ki je prvi potisnil kroglico v jamico, je lahko soigralčeve frnikole s prsti kotalil v jamico. Vse, ki so končale v jamici, pa je lahko obdržal. Če nobenemu ni uspelo zakotaliti kroglice v jamico, je kroglice v jamico lahko potiskal tisti, čigar frnikola je bila najbližja jamici.

V primeru slabega vremena smo se igro šli v stanovanju, jamico pa je zamenjala kartonasta škatlica. Frnikole smo seveda skrbno čuvali in bili nanje zelo ponosni. Več smo jih imeli in lepše so bile, bolj smo bili na njih ponosni. Da so bile na varnem, a hkrati vedno pri roki, smo si sešili vrečke iz blaga ali pa smo jih pospravili v kakšno lepo škatlo. Frnikole smo tudi menjavali med seboj, ko pa smo se igrali trgovino, so se spremenile v plačilno sredstvo.

Moje popotovanje po otroških igrah in lagoden počitek v naslonjaču zmoti opomnik, da moram danes še nujno po nakupih. Navdahnjena z eno mojih najljubših iger mojega otroštva bom današnji nakup plačala kar s frnikolami. Kot sem namreč že omenila, moramo poskrbeti, da igre iz naše mladosti ne utonejo v pozabo!

FRCANJE GLAŽOVINASTIH KUGL

Špil, ki mi še zmera prcopra fajne spomine, pa je bvo špilanje s frnikolami. Ne s takimi, ki se kupijo v štacuni, ne, ble so prav posebne frnikole, za kire smo se morali pomatrat, da smo pršli do njih. Malo bom morva razložiti, kk smo jih dobli. Vsake tejko cajta so tovnaki iz Žerjava, kjer so svinc devali, na ajznpon na Prevalah prpelali vejko sivega praha, ki je ostau od predelave svinčove rude iz rudnika Mežica. Kkr so nam r'kli ajznponarji, so tti kupi en cajt stali na deponiji. Ko se je ttega praha nabravu zadojst, so ga nabasali na vagone in ga otpelali, ker so prah nucali za ceste utrdit. Med sebo smo s' redno poročali, gda so bl' kupi na štacjonu ajznpona, saj so nam frocom tti kupi skrivali pravo premožeje: n'tr so ble male glažovinaste kugle (frnikole) pa še drugi tk imenovani dragulji. Tte kuglice so ble res enkratne, ka enkratne, čudovite. U nj'h so se prelivale vse možne farbe – bela, plava, zelena, vijolčasta, mavričasta, pa tk smo se špilali zuna pa tut v stanovajo. Zuna smo u prst skopali jamico, tta je bva kakih 8 cm široka, pa 4 cm globoka. T'k ene 3 m od ne smo s palco zarisali črto, od koder smo jih fucali. T'stemo, ko je prvemu gratavo zarolat kuglo v jamico, je lahko frcal nasprotnikove kugle v jamico. T'ste, ko so končale v jamici, je obdržo. Če pa nobenmo ni gratavo kugle sprajt v jamico, je pa lahko t'sti, ki je meu kuglo najbolj blizu jamice, začo rolat kugle v jamico. Če je pa šou d's, smo se s frnikolami špilali u stanovajo, jamico pa je zabekslava škatla s popndekla. Frnikole smo fejest ahtali in bl' naje fejest ponosni. Da so b'le na ziher placo, pa tut zmera pr roki, smo si zašili micene žakle s cot, al pa smo j'h posprajli u kako šikano škatlo. Frnikole smo tut bekslali med sebo. Ko smo se špilali štacuno, so ble pa namesto gnarja.

Moje vandranje po otroških špilih in počivanje v fotelo je zmoto opomnik, da morn dans nujno v štacuno. Navdahnena z enim od mojih najljubših špilov z mojga otroštva bom dans fasngo plačava kr s frnikolam. Kkr sn ž' omenva, mrmo skrbet, da špili s cajtov, ko smo bl' še frocovje, ne bojo pozableni.

FUCHSEN MIT MURMELN

Das Spiel, das bei mir immer noch schöne Erinnerungen weckt, ist das Spiel mit Murmeln. Und zwar nicht mit denen, die im Laden gekauft werden können, sondern mit ganz besonderen Murmeln, für die wir uns anstrengen mussten, um sie zu bekommen, da sie aus der Schmelzhütte stammten. Ab und zu brachten Lastwagen aus Žerjav nach Prevalje feinen grauen Sand mit größeren Teilchen, die als Nebenprodukt bei der Verarbeitung des Erzes in der Bergwerk Mežica entstanden. Wie uns die Arbeiter am Bahnhof erklärten, standen diese Haufen einige Zeit lang auf der Deponie, bis sie auf Waggons verladen und als Baumaterial zur Straßenbefestigung abtransportiert wurden. Wir informierten uns regelmäßig, wann die Murmeln und andere s.g. „Juwelen“ am Bahnhof waren, da sie uns Kindern einen echten Schatz darstellten. Diese Kügelchen waren wirklich einzigartig und wunderschön. In denen sah man alle möglichen Farben – weiß, blau, grün, lila, bunt usw. Einige hatten sogar Löcher, damit wir Halsketten daraus machen konnten. Mit diesen Glaskugeln bzw. Murmeln spielten wir draußen und in der Wohnung. Draußen gruben wir ein Loch in den Boden und zogen etwa 3 m davon entfernt eine Linie, von der aus wir die Murmeln rollten. Derjenige, der die Murmel zuerst ins Loch rollte, durfte auch die Murmeln des Mitspielers ins Loch rollen. Er durfte alle behalten, die im Loch landeten. Wenn es niemandem gelang die Murmeln ins Loch zu rollen, durfte derjenige weiterspielen, dessen Murmel dem Loch am nächsten war. Beim schlechten Wetter spielten wir in der Wohnung und das Loch wurde durch einen Pappdeckel ersetzt. Natürlich bewahrten wir die Murmeln sorgfältig auf und waren sehr stolz auf unseren Schatz. Je mehr wir davon hatten und je schöner sie waren, desto stolzer waren wir. Um sie sicher und trotzdem griffbereit aufzubewahren, nähten wir Taschen aus dem Stoff oder legten sie in eine schöne Schachtel. Wir tauschten die Murmeln unter uns aus, sie wurden auch zum Zahlungsmittel, wenn wir Verkäufer spielten.

Meine Reise durch Kinderspiele wird gestört durch die Erinnerung, dass ich heute noch dringend einkaufen muss. Inspiriert von einem meiner Lieblingsspiele aus der Kindheit, bezahle ich den heutigen Einkauf mit Murmeln. Wie bereits erwähnt, müssen wir aufpassen, dass die Spiele unserer Jugend nicht in Vergessenheit geraten!

Naš radio

Avtorica: Hilda Šmon

Moja družina je bila kar velika. Stari starši, starši, devet otrok, še kakšen stric in teta, pa seveda hlapec in dekla. Vsako zimo pa je prišel tudi krojač na dom. Vsi smo se radi zabavali, za zabavo pa smo poskrbeli kar sami.

Še posebej so mi ostali v spominu dolgi zimski večeri, ko se je vsa družina zbrala v veliki kuhinji. Pri petrolejkah so ženske šivale ali pletle, moški pa so izdelovali kaj iz lesa, vsi pa so zraven prepevali.

Slišali smo za zaboj, iz katerega prihaja glasba, pa smo ga naredili. Izpraznili smo velik zaboj za drva, nanj sta zlezla po dva otroka in prepevala. Večja dekleta so imela solo program. To so bili moji prvi glasbeni nastopi, imeli pa smo tudi svoje gledališče.

NOŠ RADIO

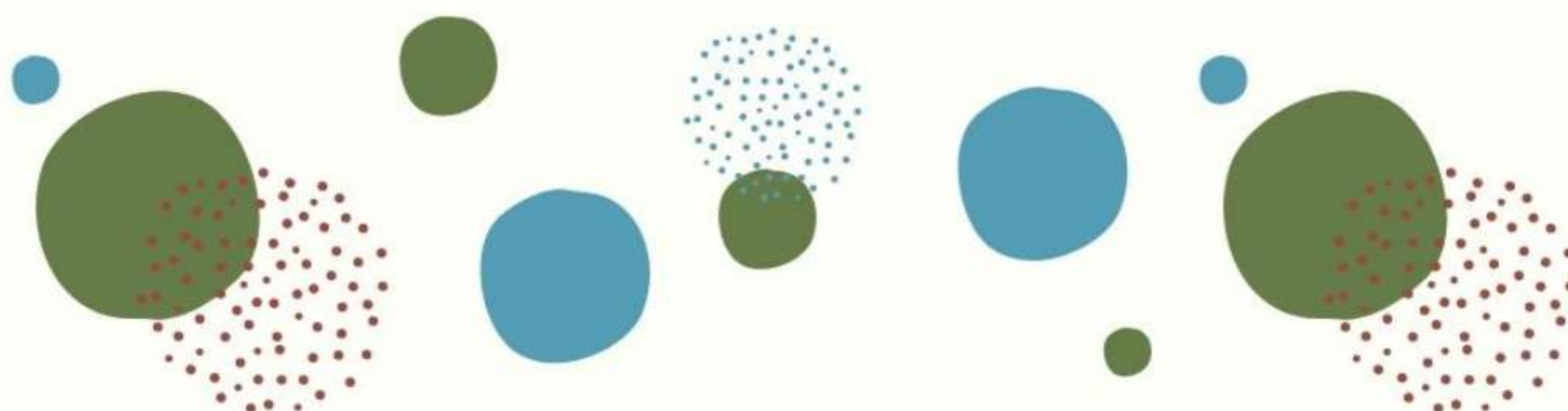
Na svit som prišva v vejki familiji. Ača pa babíca, ati, mama, devet otruk, še kok stric pa strina, pa teta pa tetič, ujc je večborti prišo, pr hiši sta bva tudi hvapuc pa dekva. Vsoko zimo pa je prišo v štero žnider, da je zašivo kaj novega za dede, pa movo zafliko strgano catovje.

Vsi smo se rodi unterholtali, za špile pa smo mrli sami poskrbet.

Najbolj še pumlam, kk smo pozimi po večerih vsi ostoli v vejki kuhiji. Pr petrolejki so ženske šivale al pa štrikale, moški pa špiclali kaj z lesa. Fracovje so pa nagnali, da smo se kaj špilali, najrojši so pa vidli, da smo vsi kaj zapeli.

Čuli smo za kišto, s kire vun je muzika prišva. Pa smo jo naredli. Z vejke kište za druve smo zmetali vun druve pa priglne, ntr sta pa zlezva po dvo frac pa peva. Vačje dekvate so pa po ena zlizle ntr pa pele.

Šete so bli moji prvi pevski nastopi, meli smo pa tudi teater.

UNSER RADIO

Meine Familie war ziemlich groß: Großeltern, Eltern, neun Kinder, ein Onkel, eine Tante und natürlich auch der Knecht und die Magd. Jeden Winter kam aber auch ein Schneider zu uns. Wir amüsierten und unterhielten uns gerne und sorgten allein für den Spaß.

Ich erinnere mich besonders an die langen Winterabende, an denen sich die ganze Familie in der großen Küche versammelte. Im Schein von Petroleumlampen nähten oder strickten die Frauen, die Männer bastelten aus Holz. Dabei sangen alle zusammen. Wir hörten von einer besonderen Kiste, aus der die Musik kam und beschlossen selbst eine zu basteln. Wir leerten eine große Kiste für Brennholz aus, zwei Kinder schlüpfen rein und sangen. Die älteren Mädchen hatten ein Soloprogramm. Das waren meine ersten musikalischen Auftritte, wir hatten aber auch unser eigenes Theater.

Volkanje

Avtorica: Marjanca Božič

Pri naši hiši smo bili štirje otroci. Dva fanta in dve deklici. Rojeni smo bili eden za drugim in drug od drugega smo se učili. Radi smo se igrali v hiši za mizo, na tleh v kuhinji in zunaj. Vse stvari za igro v hiši smo imeli shranjene v kovčku, nekaj pa v predalu nočne omarice.

Kadar smo se igrali na prostem, smo morali biti zelo glasni, da smo se slišali, saj je potok močno žuborel. Ko smo igre izvajali na prostem, smo največkrat igrali fuč, tekali, kateri bo prej, vozili samokolnico, se šli ne pridiprave in policaje, delali prevale, hodili z vrečami, se kotalili po bregu, zvezde metali, se »tačlali«, skrivali, zemljo kradli in delali še druge neumnosti. Nič nas ni bilo strah. V seniku smo iz svisli skakali na kup sena, se z vrvjo, privezano na vejo, spuščali čez potok, plezali po drevju ... Bili smo iznajdljivi, zato smo si orodje za igre, kar smo potrebovali, naredili sami. To so bile frače, loki, sablje, lestve, držalo za žago ... Naredili smo si gugalnico. Potrebovali smo dve verigi s spenjačem in debelo desko. Verigi smo dali okrog tramov, ju speli in skozi potegnili debelo desko in gugalnica je bila narejena. Takrat so se prišli še sosedovi otroci gugat. Dva, ki sta to zmogla, sta jo vsak na eni strani poganjala, drugi pa smo sedeli na debeli deski, se je držali in se eden na drugega upirali. Tako smo noreli, da smo bili zelo utrujeni. Tudi goljufali smo in če je kateri to ugotovil, smo se sporekli in stepli. Na prepir smo hitro pozabili, se pobotali in igra je šla naprej.

Ko je postalo mrzlo, smo se igrali v hiši. Elektrike nismo imeli. Svetili smo si s petrolejko ali pa karbidovko. Sedeli smo na stolih z naslonom, postavljenih v vrsto. Takrat smo delili prstane, delali grimase, se šli mrzlo – toplo – vroče, igrali lažnivca s kartami za »durek«, črnega Petra, šah. Največkrat smo se »volkali« oz. ovce pasli. Za to igro nam je ata na karton s kopirnim svinčnikom narisal mrežo. Zelo smo jo pazili, jo zmeraj natančno zložili skupaj, da je ja ne bi pokvarili. Ko smo se »volkali«, je mama običajno sedela na stolu brez naslona v kotu kuhinje in pletla nogavice ter opazovala, če goljufamo. Njo smo spoštovali in nismo delali kakšnih nevšečnosti. Sedeli smo okrog mize in stiskali pesti, da bi ja zagotovo zmagal tisti, za katerega smo navijali.

Za igro smo potrebovali dvajset belih fižolov – ovc za pastirja in dva črna fižola – ovci za volkarja. Pastir je moral biti prepričan, da bo vse ovce mimo volkov spravil v hlev. Zato je moral zelo paziti in razmišljati, ko jih je spravljal v hlev, da med ovcami ni nastala kakšna luknja, če je bila, je volk hitro skočil čez njo in jo pojedel. Če pa je bilo med ovcami več lukenj, jih je pojedel še več. Takrat smo se pa tako smejali, da nam je tudi v hlače ušlo. Pastirja je bilo pa sram, saj je malo ovc spravil v hlev in dobil je vzdevek »zanič pastir«, kar je pomenilo, da ni dober za pastirja. Tudi suhih sliv je dobil manj kot drugi.

Če danes pogledam nazaj, res ni lepšega spomina na tiste čase, ko smo odraščali, da je naš prostor za igro bil gozd, travnik, skedenj, potok in veliko dreves, jablan ter hrušk. Tako je bilo lepo, da tistega časa še danes ne bi spremenila/zamenjala. Res, lepo je bilo.

VOUKANJE

Pr naši bajti smo bli štirje otroci. Dvo puba in dve dečvi. Bli smo kr eden za drugim in se drug od drugega učili. Rodi smo se špilali v bajti za mizo al pa kr na podo pa tudi na fraj. Vse čoce za špil v bajti smo meli hrojene v kufro, neka pa v ladlo od nahtkaslna.

Kodo smo se špilali na fraj, smo mrli fejest šrojat, da smo se čuli, saj je grobn tejko bučo. Ko smo špile trajbali na fraj smo največborti špilali fuč, lavfali ker bo pre, šajtergo vozili, deloli poclpame, z žokli hodili, se po bregi rolali, se šli ravbarje in žandarje, zvezde metoli, se tačlali, skrivali, zemlo krodli in počali še druge vragolije. Nič nas ni bvo stroh. Smo s petra na kup sena skokali, se s štrikom, prvozlanim na vejo, čez grobn spušali, lezli po drevju ... Tak en tejko smo delavali, da smo bli zmotrani. Bli smo kr kumštni, saj smo si za špile, ko smo nucali, cevh/reči kr somi zrihtali. To so ble frače, loki, soble, letre, lacni za žoge ...

Ko je grotavo mrzvo, smo se špilali v bajti. Elektriše nismo meli. Svetli smo si s petrolejko al pa karbidovko. Sedeli smo na žeslnih postajtih v rižo. Te smo rinčke tolali, frise pokali, se šli mrzvo – topvo – vrečo ... za mizo pa špiloli lažnivca s kortami za durek, črnega Petra, šah ...

Največborti pa smo se za mizo vovkali/ovce posli. Za tet špil nam je ata na popndek s tintnim plajštiftom nariso mrežo. Fejest smo jo ohtali, jo zmirom ginav kup zgenili, da je jo ne bi poferderbali. Ko smo se vovkali, je mama po navodi sedeva na štokkerlu v eku kuhije in štrikava žoke pa špegava, če mi galifamo. Pred njo smo meli rešpekt in nismo devoli kokih hantlov. Mi smo sedeli okovo mize in stiskali pešice, da bi jo tisti gvišno zmogo, za kerega smo navijali.

Za špil smo nucali dvajst belih fižovov/ovc za pastirja in dve črni fižovi/vovka za vovkarja. Pastir je mro bit gvišn, da bo čim vinč ovc memo vovkov v štovo vgnav. Mro je fejest ohtati in tuhtati, ko jih je vgojo, da so se ovce kup držole, če je med njimi grotava koka ukia, te je vovk hitro skočo čres ovco in jo požru. Če je bvo med ovkami venč ukij, jih je požru še venč. Te smo se pa tejko smejoli, da nam je včosih tudi v hvoče všvo. Pastirja je bvo pa špot, ko je movo ovc vgnav in dobo je cumon favš pastir in ni biv ziher za pastirja. Tud suhih češplnov je dobo maj ko drugi.

Če dons zot pogvadam, res ni guršega spomina na tiste cajte, ko smo gr rosli, da je noš špil plac vahko biv les, travnik, škegn, grobn in vejko drevja od japk in grušk. Tk je bvo fajn, da tistega cajta še dons ne bi zatavšava. Res, fajn je bvo.

»VOLKANJE«

Bei uns zu Hause waren wir vier Kinder. Zwei Jungen und zwei Mädchen. Wir wurden nacheinander geboren und so lernten wir alles voneinander. Wir spielten gerne im Haus am Tisch oder auf dem Boden in der Küche und draußen. Die meisten Spielsachen bewahrten wir in einem Koffer auf, einige aber auch in der Nachttischschublade.

Immer, wenn wir draußen spielten, mussten wir laut sein, damit wir einander hörten, da der Bach laut sprudelte. Am häufigsten spielten wir »fuč«, rannten, fuhren Schreibtruhe, spielten Räuber und Gendarm, schlugen Purzelbäume, hüpfen in Säcken, rollten den Hügel hinunter, spielten das Spiel »Zvezde metat«, Länder klauen oder Verstecken und machten viele andere Dummheiten. Wir hatten keine Angst, als wir in der Scheune auf einen Heuhaufen sprangen, mit einem, an einem Ast gebunden Seil über den Bach sprangen, auf die Bäume kletterten ... Wir waren sehr einfallsreich, da wir alles, was wir fürs Spielen brauchten, selbst herstellten. Das waren Steinschleudern, Schießbögen, Säbel, Leitern ...

Als es kälter wurde, spielten wir im Haus. Wir hatten keinen Strom, deswegen wurden die Zimmer von der Petroleum- oder Karbidlampe beleuchtet. Wir saßen auf den Stühlen mit der Rücklehne, die in eine Reihe gestellt wurden. So spielten wir verschieden Spiele, wie z. B. Ringe verteilen, heiß – kalt, wir schnitten Fratzen, spielten Karten oder Schach.

Am häufigsten spielten wir das Spiel »vovkanje«. Für dieses Spiel zeichnete uns der Vater auf einen Karton mit dem Kopierstift einen Raster. Wir passten sehr auf diesen Pappdeckel auf und falteten ihn immer sorgfältig zusammen, damit er nicht so schnell zerriss. Wenn wir spielten, saß unsere Mutter auf dem Sessel in der Küchenecke, strickte Socken und achtete darauf, dass wir nicht schummelten. Wir hatten Respekt vor ihr und machten dann keine Dummheiten. Wir saßen um den Tisch herum und druckten die Daumen für unseren Favoriten.

Für das Spiel brauchten wir zwanzig weiße Bohnen/Schafe für den Hirten und zwei schwarze Bohnen/Wölfe für den »Jäger«. Der Hirt musste so viele Schafe, wie möglich an den Wölfen vorbei in die Stall bringen. Dabei musste er sehr gut aufpassen und sich gut überlegen, dass zwischen den Schafen kein Leerplatz entstand und so der Wolf die Schafe fressen konnte. Wenn dazwischen mehrere Leerplätze entstanden, fraß der Wolf mehrere Schafe. Dann lachten wir so sehr, dass wir uns manchmal auch in die Hosen machten. Der Hirt schämte sich, wenn er nur wenige Schafe in die Stall brachte und bekam den Spitznamen für einen schlechten Hirten. Er bekam auch weniger Trockenpflaumen als die anderen Kinder.

Wenn ich jetzt zurückdenke, gibt es wirklich keine schönere Erinnerung an unsere Kindheit, da unser Spielplatz aus dem Wald, der Wiese, der Scheune, dem Bach und dem Obstgarten bestand. Es war so schön, dass ich diese Zeit niemals ändern würde. Wirklich, es war schön.

Na drevesu

Avtorica: Jožica Ivačič

Še čisto v otroških letih sem začela plezati po drevju. Bilo mi je v veliko veselje in užitek, ni me bilo strah višine.

V našem sadovnjaku je bilo najvišje drevo češnja. Bilo je res visoko. Eno leto je bila ta češnja polna najlepših rdečih sadežev. Najlepše rdeče češnje so se bleščale prav na vrhu in na koncu vej. Opogumila sem se in prilezla do teh češenj. Šibka veja je začela pokati in se lomiti, ko sem stopila nanjo. Sreča je bila, da je bil v bližini moj starejši brat z lestvijo, ki mi je pomagal priti na tla. Ta dogodek me ni toliko prestrašil, da ne bi več plezala.

NA DRVI

Ko sn bva še čisto mihna, sn že lezva gr po drevju. Bvo je res fajn pa lušno. Ko sn bva u vufti, me ni bvo nč strah.

Na nošem pungradu je bvo najbolj vejko drvo črešna. Ene leto je bva noša črešna čudno povna. Še nikol ni bvo gurših črešn do zej. Najgurše so ble na špico in na krojo vej. Js sn bva čudno korajžna, pa sn zlezva čisto na krej vej do ta gurših črešn. Tinka veja je začeva pokat in se vomit, ko sn stopva najo. Meva sn srečo, da je biv blizo ta storši brat z letro in mi pomav dov.

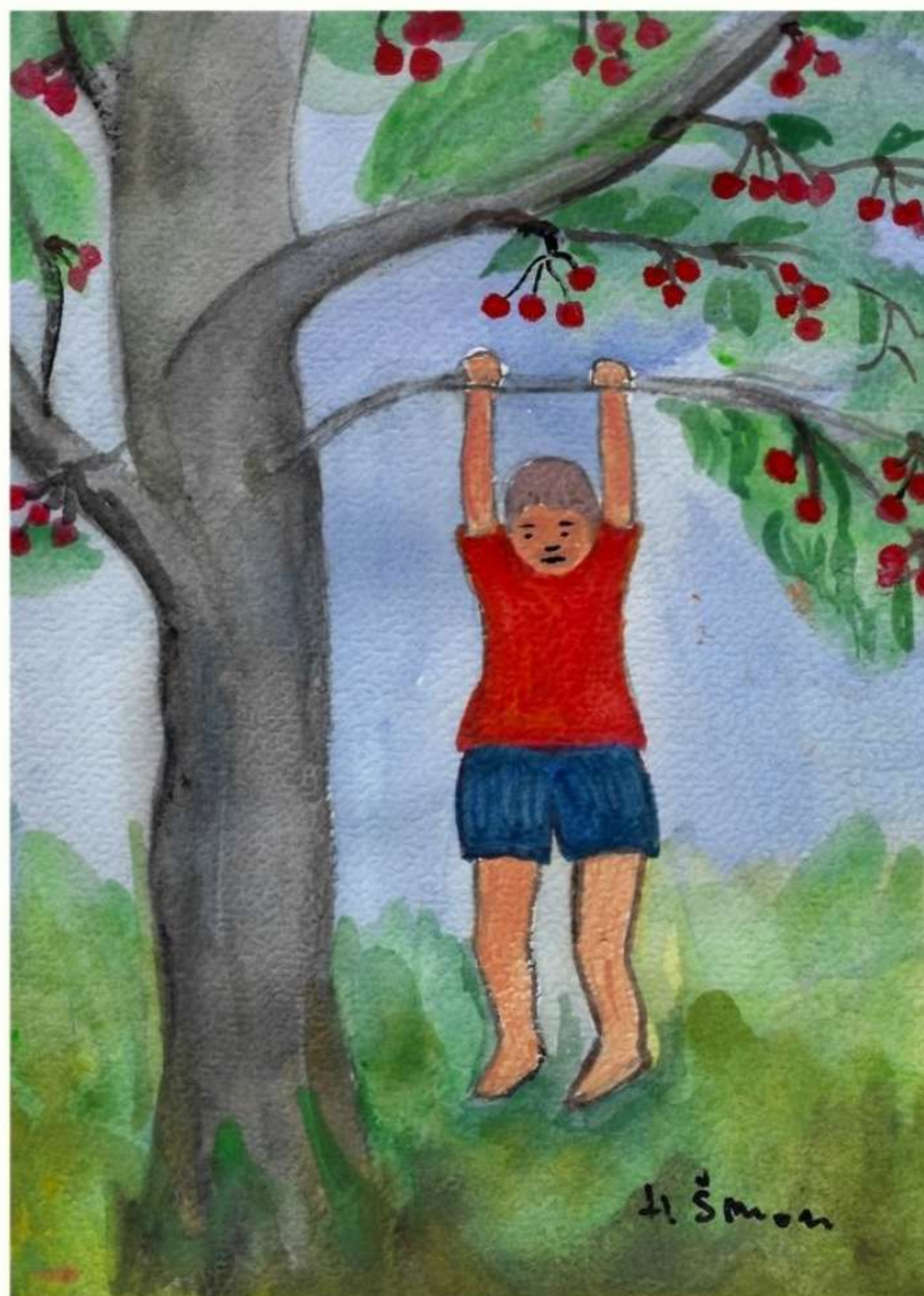
Što me ni prestrošvo, da ne bi venč po drevju lezva.

AUF DEM BAUM

Schon in meinen sehr frühen Kinderjahren begann ich auf die Bäume zu klettern. Es machte mir viel Spaß, vor allem aber hatte ich keine Höhenangst.

In unserem Obstgarten war der höchste Baum ein Kirschbaum. Das war wirklich ein sehr hoher Baum. Eines Jahres trug dieser Kirschbaum wunderschöne rote Früchte. Die schönsten Kirschen leuchteten ganz oben, am Ende der Zweige. Ich fasste den Mut und kletterte und zu diesen Kirschen. Der schwache Ast knackte unter meinen Füßen. Zum Glück war mein älterer Bruder mit einer Leiter in der Nähe und half mir runter zu kommen.

Trotz dieses schrecklichen Ereignisses, kletterte ich weiterhin mutig auf die Bäume.

Naredili smo si čoln

Avtorica: Lotka Jamnik

Sedaj v letih, ko že nisem več obremenjena z delom, mi misli večkrat uhajajo nazaj v otroška leta. Takrat še nismo imeli veliko igrač, a smo bili kljub temu veseli in srečni.

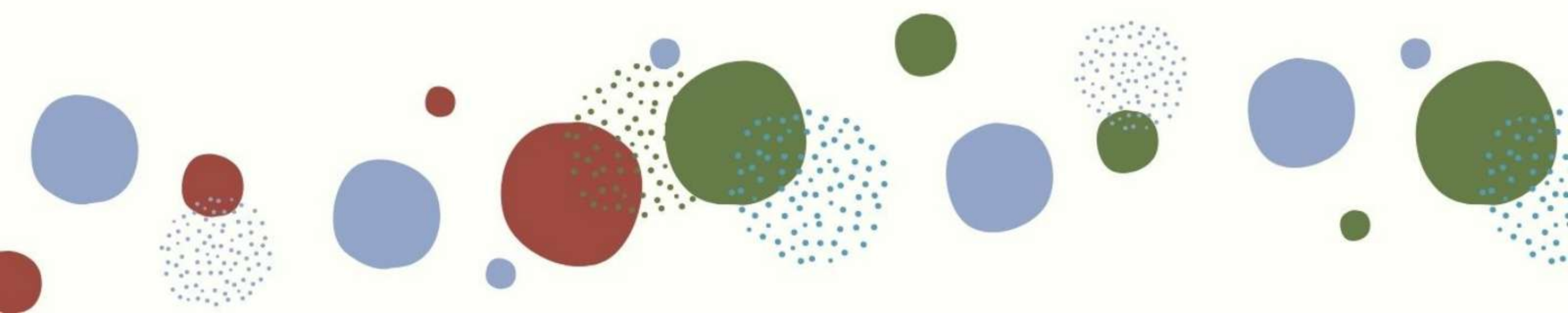
Radi smo se kopali v Dravi, ki je tekla nedaleč od naše hiše. Večkrat nas je kdo tudi vozil s čolnom. Nekoč se je mlajši brat odločil, da bo sam naredil čoln. Priskrbeli smo primeren hlod. Dolbel ga je kar nekaj časa, da se nam je zdel primeren. Na koncu smo ga še prebarvali in ga s težavo spravili do Drave. Mislili smo, da se bomo lahko v njem vozili. Najprej smo ga hoteli malo potiskati po vodi, nakar nam ga je voda odnesla in začel se je potapljati. Mi pa smo z žalostjo gledali za njim.

NAREDLI SMO SI ČOVN

Zaj, ko sm ži v takih litah, da mi ži ni triba več tejko devat, večkrat študiram na svoje otroške lite. Tej še nismo meli tejko čač, pa smo bli glih tk vesili.

Radi smo se kopali v Dravi, če glih smo bili pole use krastavi. Večbart nas je tudi duj vozo s čovnom.

Enbart se je moj brat odločo, da bi sam naredo čovn. Zrihtali so mu en pripravn kloc. Minvo je neka cajta, da je izseko tsti kloc, da je bil podobn čovno. Na koncu smo ga še preštrihali in ga s težavo sprajli do Drave. Mislali smo si, da se bomo vahko vozili po Dravi. Najprej smo ga mavo potiskali po vodi. Kr naenbart ga je voda odnesva in čovn se je začo potaplat, mi pa smo z žavostjo gledali za jim.

WIR MACHTEN UNS EIN BOOT

Jetzt, als ich schon älter geworden bin und bin nicht mehr mit der Arbeit belastet, denke ich oft an meine Kindheit zurück. Als Kinder hatten wir nicht viel Spielzeug, waren aber trotzdem froh und glücklich.

Wir badeten gerne in der Drau, die in der unmittelbaren Nähe unseres Hauses floss. Mehrmals nahm uns jemand mit dem Boot auf die Drau mit. Eines Tages beschloss mein Bruder, selbst ein Boot zu bauen. Er bekam einen passenden Baumstamm und begann ihn auszuhöhlen. Die Arbeit dauerte eine ganze Weile, bis der Stamm die Form eines Bootes bekam. Am Ende bestrichen wir unser Boot noch und schleppten es mit viel Mühe bis zur Drau. Wir dachten, dass wir damit fahren könnten. Zuerst wollten wir es ein wenig hin und her schieben, aber der Fluss trug das Boot fort. Wir konnten nur traurig zusehen, wie es zu sinken begann.

Zibelka

Avtorica: mag. Ivanka Mori

Spomin na igro zibelka – potrebujemo volno in spretne roke – je povezan z mojim bratom in mamom. Brat Miro je bil osem let starejši in bila sem zelo vesela ter srečna, kadar se je hotel igrati z menoj.

Bil je mrzel januarski dan in snega je zametlo do metra in več. Bile so dvotedenske zimske počitnice, ki sva jih preživljala v zavetju toplega doma. Prijetna toplota se je širila od peči, ker smo vanjo pridno nalagali drva. Brat je bil že gimnazijec in so ga seveda zanimale že druge stvari, pa mi je kljub temu obljubil, da me bo naučil novo zanimivo igro, če mu prinesem meter ne pretanke volne. Moja mama je veliko pletla, ne samo za nas domače, ampak tudi za sorodnike na kmetih. Dobila je domačo volno, ki jo je potem še lepo pobarvala in tako je bilo volne vedno dovolj pri hiši. Tistega dne pa sem iskala volno, ampak sem našla samo klopčič, ki je bil povezan s pletilkami, s katerimi je mama pletla pullover. Bala sem se, da bi si Miro premislil in sem hitro odrezala dolgo nit volne kar s tega klopčiča. Bila pa sem nerodna in so mi s pletilk ušle zanke in nekaj vrstic se je razparalo. Vse skupaj sem nato skrila na dno omare.

In se je začelo učenje ... Brat je volneno nit zvezal in si jo nataknil na obe roki. Spretno sva si izmenjevala in preprijemala niti in nastala je zibelka – uh, kakšno veselje – tako sva se prijetno igrala in popoldne se je prevesil v večer.

Mama se je vrnila domov in v tistem trenutku me je oblil mrzel pot, saj sem se spomnila, kaj se mi je po nesreči zgodilo.

Po večerji smo pekli jabolka in po kuhinji je prijetno dišalo. Takrat pa je mama začela iskati svoje pletenje. Bila sem tiho kot miška. Po nekem napetem času maminega brezuspešnega iskanja sem vendarle izjavila: «Mogoče je v omari na dnu ...»

Seveda je mama takoj vedela, kdo je povzročil to volneno zmešnjava. Gledali sva se, ona jezno, jaz žalostno, na robu solz. Nato pa se je oglasil moj dragi brat in je mami razložil, zakaj sva nujno potrebovala volno. Pogledala naju je z razumevajočimi očmi in tiho ponovno nabrala zanke ...

Zibika

Pomlaja na igro zibika (nucamo prejo in ročne roke) je povezan z mojim bratom in mamom. Brat Miro je bil osem let starši in bla sem fejest gmajtna in srečna, če se je htel še špilati z mano.

Biv je mrzli januarski dan in snega je padlo do metra in črez. Zimske počitnice so taurale dva kedna, ko sma mrva bit v bajti. Od peči se je širilo fajn toplo, ker smo v njo butali druve. Brat je bil že gimnazic in so ga vlekli že druge reči, pa mi je kr obečo, da me bo naučo neka novega, če mo prinesem meter, ne pretinke preje. Moja mama je vejko štrikala, ne samo za domače ldi, ampak tud za žlahto na pavrah. Od njih je dobla domačo prejo, ki jo je pol še lpo pofarbala ... in tk je blo preje zmirom dojst pr hiši.

Tstega dne pa sem jiskala prejo, pa sem našla samo klopčič, ki je bil povezan s štrikiglami, s kerimi je mama štrikala pullover. Bala sem se, da se bi Miro premislo in sem hitro odrezala dolgo nit preje kr s ttga klopčiča. Bla pa sem fejest avšasta in so mi s štrikigel ušle pentle in neka vrst se je razparalo. Vse skup sem pol skрила na podn omare.

In se je začelo učeje za izdelavo zibike ... Brat je prejino nit zvezno in si jo natakno na obe roki. Ročno sva si mejala niti in gratala je zibika ... uh, kako vesele ... tk sva se fajn špilala in gratala je noč.

Mama se je vrnila domo in taj me je polila mrzlota, saj sem se spomnala, ka se mi je po avšariji parajmalo.

Po večerji smo pkli japke in po kuhiji je lpo dišalo. Taj pa je mama začela iskat svoje štrikanje. Bla sem tiho kot miška. Je iskala pa iskala, pa ni našla. Po enem cajto maminega hudega iskaja, sm rekla: »Mogoč je v omari na podno ...«.

Sevda je mama takoj vedla, kdo je kriv za prejino zmešnjavo. Gledali sma druga drugo, ona našpičeno, js žalostno, pa solze so se mi nabrale v okah. Taj pa se je mevdo moj starši brat in je mami razložo, zaka sma nujno rabla prejo ... zastopla naju je, pa druž nabrala pentle ...

Die Wiege

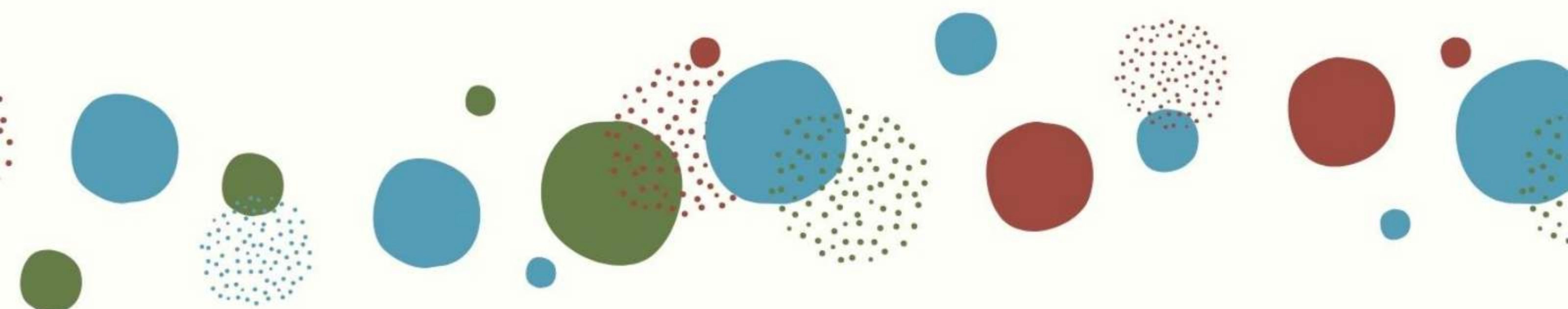
Die Erinnerung an das Spiel die Wiege (wir brauchen Wolle und geschickte Hände) ist mit meinem Bruder und meiner Mutter verbunden. Mein Bruder Miro war acht Jahre älter als ich und ich war sehr glücklich als er mit mir spielen wollte.

Es war ein kalter Januartag und draußen lag mehr als ein Meter Schnee. Wir hatten zweiwöchige Winterferien, die wir im Schutz eines warmen Zuhauses verbrachten. Die angenehme Wärme breitete sich aus dem Ofen aus, weil wir fleißig das Brennholz nachlegten. Mein Bruder war bereits Gymnasiast und interessierte sich natürlich für andere Dinge, aber er versprach es mir, dass er mir ein neues interessantes Spiel beibringen würde, wenn ich ihm einen Meter, nicht zu dünne Wolle mitbrächte. Meine Mutter strickte viel, nicht nur für unsere Familie, sondern auch für ihre Verwandten auf den Bauernhöfen. Sie bekam selbstgemachte Wolle, die sie dann färbte und so war immer genug Wolle im Haus. An diesem Tag suchte ich die Wolle, aber alles, was ich fand, war ein Knäuel, das mit den Stricknadeln verbunden war, mit denen meine Mutter einen Pullover strickte. Ich hatte Angst, dass Miro seine Meinung ändern würde und schnitt schnell einen langen Wollfaden direkt von diesem Knäuel ab. Aber ich war ungeschickt, die Maschen lösten sich von den Stricknadeln und ein paar Reihen trennten sich auf. Alles zusammen versteckte ich dann im Schrank. Und das Lernen begann ... mein Bruder band den Wollfaden zusammen und wickelte die Kordel einmal um Handgelenke. Wir tauschten und griffen gekonnt die Fäden und formten so auch eine Wiege ... äh, was für eine Freude ... wir spielten so angenehm bis es zu dämmern begann.

Meine Mutter kehrte nach Hause zurück und in diesem Moment brach mir der kalte Schweiß aus, als ich mich daran erinnerte, was mir passierte.

Nach dem Abendessen brieten wir Äpfel und die Küche roch gut. Da fing meine Mutter an, nach ihrem Strickzeug zu suchen. Ich war still wie ein Mäuschen. Nach einiger Zeit der erfolglosen Suche meiner Mutter meldete ich mich jedoch: "Vielleicht ist es unten im Schrank ..."

Natürlich wusste Mama sofort, wer dieses »wolliges« Durcheinander verursachte. Wir sahen uns an, sie wütend, ich traurig, den Tränen nahe. Dann erklärte mein lieber Bruder meiner Mutter, warum wir so dringend die Wolle brauchten ... sie sah uns mit verständnisvollen Augen an und nahm leise die Maschen wieder auf.

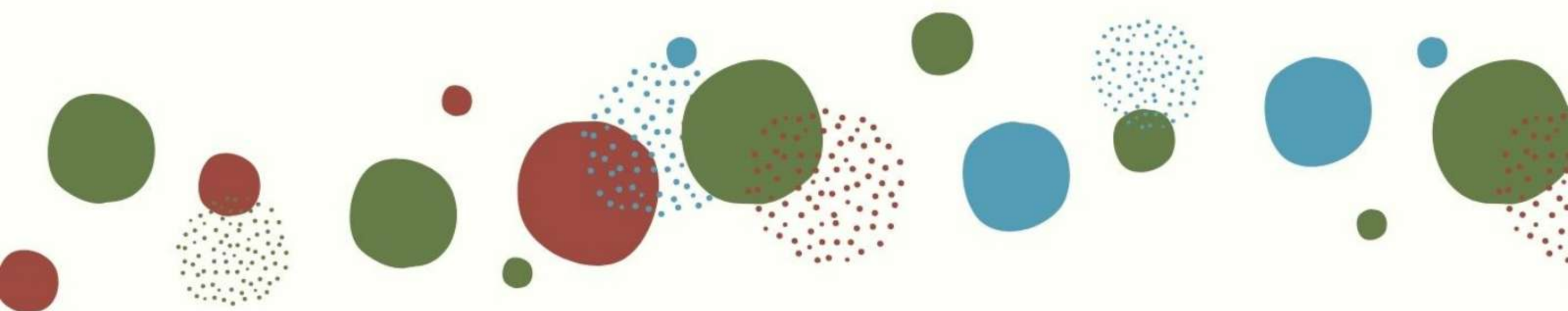
Ravbarji in žandarji

Avtor: Srečko Frühauf

Fantje smo se v otroških letih najraje igrali ravbarje in žandarje, igro pa smo imenovali »ravbar hapner pipa pu«. Igralo se nas je od osem do deset otrok, včasih tudi več. Komaj smo prišli iz šole, že so žrebali, kdo bo ravbar, kdo pa žandar. Žandar je moral ujeti ravbarja tako, da ga je pofočkal. Tisti, ki ga je ujel, je moral nato pomagati žandarjem loviti ostale ravbarje. Imeli smo zelo velik teren, po katerem smo se skrivali tudi po cel dan. Dobro se spominjam ene izmed naših iger, ko smo se že kar na šolskem dvorišču dogovorili, da se bomo igrali za ravbarje in žandarje, tako da smo s seboj vzeli kar šolske torbe. Takrat sem bil ravbar in sem se zelo uspešno skril v votlo deblo podrte lipe. Žandarji so me iskali in že skoraj našli, vendar niso pogledali tako globoko v deblo. Do trde teme sem se skrival tam, nato pa odšel domov. Šele zjutraj sem opazil, da sem v skrivališču pozabil svojo šolsko torbo. Seveda sem jo moral iti iskat in sem zaradi tega dogodka celo zamudil pouk.

RAVBAR HAPNER PIPA PU

Pobi smo se v otroških letih najrajši špilali ravbarje pa žandarje. Mi smo tti igri rkli »ravbar hapner pipa pu«. Špilalo se nas je od osn do deset otrok, večbart tut več. Koma smo pršli iz šole, že smo žrebali, kdo bo ravbar, kdo pa žandar. Žandar je mogo ujet ravbarja tk, da ga je obtačlal. Tsti, ki ga je žandar ujel, je mro pole žandarjom pomagat pa lovit ravbarje. Meli pa smo fejest vlek teren, po kerem smo se skrivali tut po cev dan. Enbart smo se že na šolskem hofu zmenli, da se bomo špilali za ravbar hapner pipa pu, tk da smo še šolske torbe vzeli s sobo. Tej sn biv ravbar in sn se fajn skriv v votlo dblo podrte lipe. Žandarji so me iskali in že skor najdli. Niso pa tk globoko u dblo pogledli. Tam sn se skriv do trde teme, pol pa šou domo. Šele zutra sn zamerko, da sn u svojem skrivališču pozabo šolsko torbo. Svda sn jo mro jt iskat in sn zategadeli zamudo pouk.

RÄUBER UND GENDARM

Als Jungen spielten wir in unseren Kinderjahren am liebsten Räuber und Gendarm. Wir nannten das Spiel »ravbar hapner pipa pu«. An dem Spiel nahmen von acht bis zehn Kinder teil, manchmal auch mehr. Kaum wir aus der Schule kamen, wurde ausgelost, wer Räuber und wer Gendarm sein wird. Der Gendarm musste den Räuber fangen, indem er ihn antippte. Denjenigen, den er fing, musste den Gendarmen helfen die anderen Räuber zu fangen. Wir hatten ein sehr großes Gelände, wo wir uns den ganzen Tag verstecken konnten. Ich erinnere mich noch gut an eines unserer Spiele, als wir uns schon auf dem Schulhof verabredeten, Räuber und Gendarmen zu spielen und nahmen so auch unsere Schultaschen mit. Damals war ich Räuber und versteckte mich erfolgreich in dem hohlen Stamm einer umgestürzten Linde. Gendarmen suchten nach mir und hätten mich fast gefunden, aber sie schauten nicht so gut in den Stamm hinein. Ich versteckte mich dort bis es dunkel wurde und ging dann nach Hause. Erst am Morgen bemerkte ich, dass ich meine Schultasche im Versteck vergaß. Natürlich musste ich sie suchen gehen und verpasste deswegen den Unterricht.

Slovarček

NAREČNI IZRAZ > POKNJIŽENI IZRAZ > NEMŠKI IZRAZ

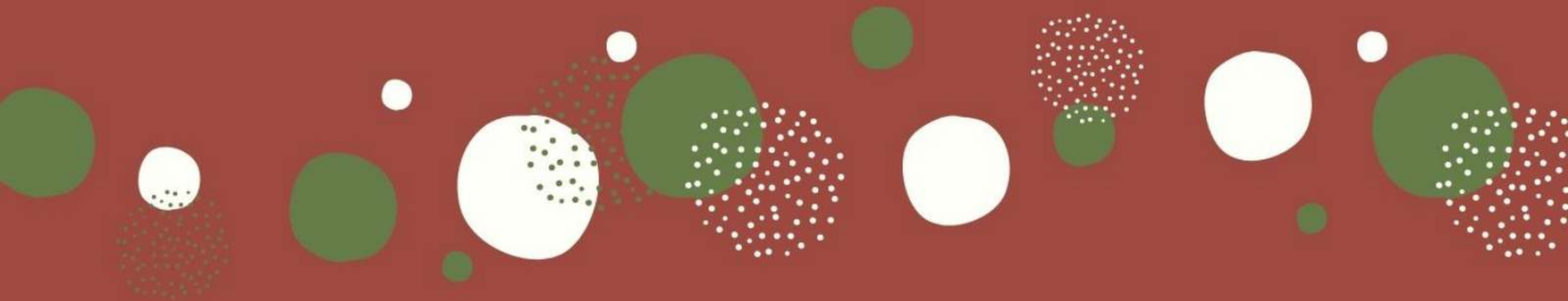
ača > stari oče > der Großvater
 ahtat se > čuvati, varovati se > achten
 ajznpon > železniška postaja > die Eisenbahn
 avšast > neroden > ungeschickt
 bajta > hiša > die Bude
 bekslat > menjati > wechseln
 buča > glava > der Kopf
 bvo > bilo > war, ist gewesen
 čača, čoča > igrača > das Spielzeug
 cajt > čas > die Zeit
 catovje > razna oblačila (zaničevalno) > die Zotte 'viseč šop dlake ali okras na oblačilu'
 češpl > češplja > die Zwetsch(g)e
 cevh > orodje > das Zeug
 či glih > čeprav > obwohl
 cota > krpa, cunja > die Zotte 'viseč šop dlake ali okras na oblačilu'
 cumom > vzdevek > der Zuname
 dans, dons > danes > heute
 dečla, dečva > dekle > das Mädchen
 ded > moški > der Mann
 dekva > dekla > die Magd
 delavat > noreti > toben
 drugekrati > drugič > ein anderes Mal
 druva > poleno > das Brennholz
 duj > kdo > wer
 ek > kot > die Ecke
 fajn > lepo > schön, nett
 familija > družina > die Familie
 farba > barva > die Farbe
 fasnga > nakup > der Einkauf
 favš > nepravi, zavidati > falsch
 fejst > zelo > sehr
 fertih > gotovo > fertig
 fosn > debela deska > die Bohle
 frise pokat > pačiti se > Fratze schneiden
 froc > otrok > der Fratz
 gda > kdaj > wann
 ginav > točno > genau
 glaž > steklo > das Glas

gnar > denar > das Geld
gr rosti > odraščati > aufwachsen
gratat > uspeti, postati > geraten
grobn > potok > der Graben 'jarek'
gurši > lepši > schöner
gvavtih > primeren, ustrezen > jmdm. Gewachsen sein
gvišno > sigurno, zagotovo > gewiss
hantl > nevšečnost > der Handel
hof > dvorišče > der Hof
holc uta > drvarnica > der Holzhütte
hvapuc > hlapec > der Knecht
japka > jabolko > der Apfel
ketna > veriga > die Kette
kiri > kateri > welcher
kišta > zaboj > die Kiste
kk > kako > wie
kšir feca > kuhinjska krpa > das Geschirrtuch
kufr > kovček > der Koffer
kugla > krogla > die Kugel
kuhija > kuhinja > die Küche
kumšten > iznajdljiv/pameten > klug
ladl > predal > die Schublade
lavfat > teči > laufen
les > gozd > der Wald
letra > lestev > die Leiter
lodi > ljudje > die Leute
mavo > malo > wenig
micen > mali > klein
mrat > morati > müssen
na fraj > zunaj > Im Freien
nahtkasl > nočna omarica > der Nachtkasten
največborti > največkrat > meistens
naštimat > nastaviti > stellen
nucat > potrebovati > nutzen
obečat > obljubiti > versprechen
obtačlat > pofočkati > antippen
ohtat > paziti > achten
okovo > okrog > um herum
parajmat > zgoditi se > passieren
pešica > pest > die Faust
peter > svisli > der Heuboden
plac > prostor > der Platz
ploh > hlod > der Klotz

pob, pub > fant > der Bub
pofarbat > pobarvati > färben
poferderbat > pokvariti > verderben
pogojat > poganjati > antreiben
pogrunat > ugotoviti > herausfinden
pomatrat se > potruditi se > sich bemühen
ponucat > porabiti > ausnutzen
popdek, popendekl > karton > der Pappdeckel
pr ne > pri njej > bei ihr
prauhat se > pogovarjati se > plauschen, plaudern
prcoprat > pričarati > verzaubern
preštrihat > prepleskati, pobarvati > anstreichen
prigl > palica > der Prügel
prt > priti > kommen
puclpam > preval > der Purzelbaum
pumlat > pomniti > merken
pungrad > sadovnjak > der Obstgarten
puvat > zidati > bauen
ravbar > nepridiprav > der Räuber
rešpekt > spoštovati/bati > respektieren
rinčka > prstan > der Ring
riža > vrsta > die Reihe
rolat > kotaliti > rollen
shronit > shraniti > speichern, aufbewahren
sprajt se > spraviti se > aufbrechen
spričkat > sporeči > sich zanken
stron > stran > die Seite
storši > starejši > älterer
stovčt > stepsti > schlagen
šajterga > samokolnica > die Schubkarre
šikan > luštkan > schön
škegn > senik > die Scheune
šova > šola > die Schule
špandirat > posoditi, darovati > spenden
špegat > pogledovati > anschauen
špetir > prepir > der Streit
špetirat se > prepirati se > (sich) streiten
špiclat > izrezovati > spitzeln 'vohljati'
špil > igra > das Spiel
špilat se > igrati se > spielen
špilplac > igrišče > der Spielplatz
špot > posmeh > der Spott

šprajcat > podpreti > spreizen 'razširiti'
 šprajcat se > upirati se > sich spreizen
 šrojat > kričati > schreien
 štacuna > trgovina > das Geschäft, der Laden
 štokerli > stol brez naslona > das Stockerl
 štola > hlev > die Stall
 štrik > vrv > der Strick
 štrikat > plesti > stricken
 štrikigla > pletilka > die Stricknadel
 štuk > debela deska > der Stück 'kos'
 talat, tolat > deliti > teilen
 te > takrat > damals
 tejko > toliko > so viel
 tetič > očetov brat > der Onkel
 tintn plajfštift > kopirni svinčnik > der Kopierstift
 tot, tut > tudi > auch
 trajbat > izvajati > treiben
 tte > te > diese
 ujčka > gugalnica > die Schaukel
 ujec > mamin brat > der Onkel
 ukia > luknja > das Loch
 unterholtat > zabavati > unterhalten
 usrana > umazana > schmutzig
 večbart > večkrat > mehrmals
 vejko > veliko > viel
 venč > več > mehr
 vuft > zrak > die Luft
 zaflikat > zakrpati > flicken
 zamerkat > opaziti > merken
 zarajclat > speti > reiteln
 zatavšat > zamenjati > umtauschen
 zategadeli > zaradi tega > deswegen
 žesl > stol z naslonom > der Sessel
 zganit > prepogniti > falten
 zglihat > pomiriti > versöhnen
 ziher > sigurno > sicher
 zmotrat se > utruditi se > ermüden
 žok > nogavica > die Socke
 žokl > vreča, žakelj > der Sack
 zot > nazaj > zurück
 zrihtat > priskrbeti, urediti > herrichten 'pripraviti'
 zuna > zunaj > draußen

Slovarček so izdelali udeleženci študijskega krožka. Gre za ljudski zapis narečnih izrazov, ki so jim ustreznice poiskali v knjižnem jeziku in v nemščini. Pomeni se ponekod razlikujejo, kar je tudi označeno.

LJUDSKA UNIVERZA RAVNE NA KOROŠKEM